

Context 3: Key Competence 8 – Cultural Awareness and Expression

Eén van de acht benoemde kerncompetenties in de aanbevelingen van Europa voor een leven lang leren gaat over cultuureducatie in brede zin: bewustwording en expressie. Een werkgroep met vertegenwoordigers uit meer dan 20 landen van de Europese Unie werkt aan een document dat eind 2015 gepresenteerd wordt waarin staat wat deze kerncompetentie inhoudt, hoe deze zich verhoudt tot andere kerncompetenties en domeinen, en waarin voorbeelden gegeven worden vanuit de verschillende landen.

Het competentiemodel gaat het verder dan input sturing op het onderwijs (curricula, leermiddelen) en processturing (kwaliteit van onderwijs) doordat het zich richt op dat wat de uitkomst van het leerproces is, op dat wat er uiteindelijk geleerd of bereikt is. Daarmee wordt de uitkomst bepalend en sturend voor de inrichting van het leerproces en de middelen die daarvoor ingezet dienen te worden.

Kennis, vaardigheden en houding zijn de drie verschillende componenten van een competentie, die aangeboren of aangeleerd kan zijn. Het feit dat in Europees verband uitgegaan wordt van het benoemen van kerncompetenties geeft aan dat het belangrijk is burgers uit te rusten met voldoende kennis en vaardigheden om zich in een onzekere en onbekende toekomst zo goed mogelijk staande te houden. Het onderwijs moet daar gedurende het hele leven van de burger zorg voor dragen.

De kerncompetentie beval zowel de term "awareness" als "expression". Daarmee is aandacht voor beide aspecten van kunst en cultuur: de beleving ("awareness") en de productie ("expression"). De term "awareness" (bewustzijn) kan vanwege het Europese karakter van de kerncompetentie gezien worden als het feit dat iedere inwoner van Europa nu en in de toekomst in staat moet zijn om kennis te nemen van het belang van kunst en cultuur en deze moet kunnen beleven. De productionele kant komt tot uitdrukking in de term "expression" (uitdrukken) en gaat over het feit dat men moet kunnen leren om met behulp van artistieke en kunstzinnige middelen gedachten, gevoelens en ideeën te delen met anderen.

Cultuureducatie gaat zowel over beleving en productie, deze zijn in de Europese en Westerse aanpak en didactiek onlosmakelijk met elkaar verbonden. Juist door zelf te produceren is men beter in staat kunst en cultuur van anderen te beleven en door zich te verdiepen in kunst en cultuur is men beter in staat zelf te produceren.

Bij de kerncompetentie wordt als verdere toelichting aangegeven dat het gaat om de "appreciation of the importance of the creative expression of ideas, experiences and emotions in a range of media"¹. Verder wordt in de toelichting ook het belang van kennis over het cultureel erfgoed op lokaal, nationaal en Europees niveau aangegeven in relatie tot de plaats die zij innemen in de wereld. Daarbij gaat het ook om het belang te leren van het verleden en dit in een inter-cultureel perspectief te plaatsen. De maatschappelijke en persoonlijke rol die kunst en cultuur in de Westerse samenleving hebben wordt hierdoor benadrukt.

De kerncompetentie wordt verbonden aan de realisatie van "social and economic opportunities"²

---

1 Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning (2006/962/EC), Brussel, december 2006

2 Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning (2006/962/EC), Brussel, december 2006

naast de hierboven al genoemde persoonlijkheidsaspecten als waardering en begrip voor cultuur en identiteit. Daarmee sluit de omschrijving van de kerncompetentie aan bij de drie meest voorkomende opvattingen ook in Nederland over de functie van cultuur en cultuureducatie:

- Algemene ontwikkeling (Bildung en 21st century skills)
- Maatschappelijke effecten
- Economisch effecten

Ondanks het feit dat er grote twijfel bestaat (zoals bijvoorbeeld uitgewerkt in *Art for Art's sake*³) over de inzet van kunst voor andere doelstellingen worden sociale doeleinden (cohesie, achterstandenbeleid) en economische ontwikkeling (creativiteit, toerisme, vestigingsbeleid) vaak genoemd in beleidsvoornemens en als legitimering voor de ondersteuning van kunst en cultuur door de overheid.

Cultuureducatie heeft haar waarde als eigenstandig onderwijsgebied, maar kent ook een meerwaarde in de interactie met andere (leer)gebieden en het toepassen van de typische kenmerken van het artistieke (leer)proces op andere gebieden zoals bijvoorbeeld creativiteit en innovatie. Daar waar het gaat om de inzet van (elementen van) cultuureducatie bij onderwerpen buiten de cultuur gaat het over het algemeen over de drie bovengenoemde perspectieven vanuit economie, samenleving of de persoonlijke ontwikkeling.⁴

---

3 Art for Art's Sake? The Impact of Arts Education, OECD 2013

4 UNESCO, *Road Map for Arts Education – Building Creative Capacities for the 21st Century*, 2006